

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

MENEKÜLTÜGYÉRT ÉS MIGRÁCIÓÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/67/2/2020.

MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ

2020. JÚNIUS 26. 9.00

Helyszín: 1054 Budapest, Báthory utca 10. Konferenciaterem

Tárgy: Menekültügyért és Migrációért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

1. napirendi pont: A migrációs helyzet aktuális kérdései

Felkai László a Belügyminisztérium közigazgatási államtitkára, a Menekültügyért és Migrációért Felelős Tematikus Munkacsoport elnöke bevezetőjében elmondta, hogy az Európai Bizottság migrációs ügyekben tavaly azt nyilatkozta, hogy ez év áprilisában el fog készíteni a migrációs kérdés valamennyi elemét tartalmazó anyagot. Ez az anyag nem készült még el, mert van egy ellentétes vélemény a Bizottság és a II. félévben soros német elnökség között. A Bizottság kitart a tavalyi állásfoglalása mellett, hogy valamennyi elemét magába foglaló új migrációs stratégiát kell készíteni. Azonban a német elnökség állásfoglalása migrációs ügyekben az, hogy látva az elmúlt időszak kudarcait, nincs értelme egy teljes paktumot kidolgozni, mert úgysem lenne idő megtárgyalni a II. félévben, hiszen jónéhány elemében nincs is egyetértés. A német elnökségnek az az álláspontja, hogy csak azt a két-három elemet, amelyben konszenzus van, vinnék el a döntésig. **Felkai László** tájékoztatta a jelenlévőket, hogy miután a Bevándorlási és Migrációs Hivatal rendvédelmi szervvé történő átalakulása befejeződött, **Végh Zsuzsanna**, az átalakulással összefüggő feladatok koordinálásával megbízott miniszteri biztos megbízatása megszűnik.

Kiss Attila az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság főigazgatója elmondta, hogy a Munkacsoport 2019 novemberében ülésezett, azóta a koronavírus átalakította az életet, és átalakultak a munkamódszerek is. A kialakult járványügyi helyzetre való tekintettel a Kormány egy kormányhatározattal létrehozta a koronavírus elleni védekezést koordináló Operatív Törzset, amelynek az OIF is tagja lett. A kormányhatározat január végén jelent meg, jóval az első megbetegedések megjelenése előtt. A Főigazgatóság külföldön lévő munkatársai folyamatos jelentéseket küldtek a különböző területeken megjelenő megbetegedésekről és a migrációs helyzetről. A jelentések elemzését és értékelését követően hozott Magyarország olyan döntéseket és tett olyan lépéseket, amelyek a hatékony megelőzést szolgálták. Januártól május 31-ig a szerb-magyar határ fenyegetettsége jelentős volt, több, mint 7500 illegális migránst fogott el a rendőrség. A COVID-19 időszakában március vége és május vége között az illegális határátlépések intenzitása csökkent. A szerb-magyar határ fenyegetettsége csökkenésének jelentős oka az volt, hogy a szerb kormány által kihirdetett rendkívüli állapot miatt Szerbiában a migránsok nem hagyhatták el a befogadó intézményeket. Ezeknek az objektumoknak az őrzésére a katonai rendőrséget vetették be. A Kormány a helyzetet folyamatosan értékelte, február végén érkeztek jelentések arról, hogy az Iránnal szomszédos országok lezárták a szárazföldi határokat, mert a koronavírus járvány, illetve a fertőzöttek száma olyan méreteket öltött. Iránból csak a Qatar Airways és az Aeroflot légitársaság repült a Schengen-térség irányába, illetve azon kívül. A Kormány 2020. február 28-ától terjesztette ki az iráni állampolgárokra azt a szűrőt, amely korábban a kínai és dél-koreai állampolgárokra vonatkozott csak. Március elején, az első megbetegedések megjelenésekor történtek sajátos események, melyekben iráni állampolgárok voltak érintettek, köztük olyan iráni állampolgárok, akik február 27-én érkeztek Budapestre. Az első napokban nem csak iráni állampolgárokat érintettek a járványügyi intézkedések, a Szent László

kórházban a magyar állampolgárokon kívül dél-koreai, nigériai, svéd és román állampolgárok is voltak. A személyzetet ért nem kívánatos eseményeket az iráni állampolgárok követték el. A 14 napos karantén leteltével, azon a napon több külföldi is (dél-koreai, nigériai, svéd) elhagyhatta a karantént, de 13 iráni állampolgár volt az, akiket többszöri felszólítás után idegenrendészeti eljárás alá kellett vonni. Ezt követően a nyomozati cselekmények okán egyre szélesedett a kör, a Budapesti Rendőr Főkapitányság egyre több iráni állampolgárt is eljárás alá vont, ezek ellen a külföldiek ellen idegenrendészeti eljárás is indult. Sajnálatos, hogy ezeknek az iráni állampolgároknak a többsége orvostanhallgató vagy a SOTE gyógyszerész hallgatója volt, tehát volt kötődésük az egészségüghöz. A Kormány döntött arról is, hogy 2020. február 28-án felfüggeszti a beléptetést a tranzitónákba, melynek oka az ott élők védelme volt. Ezt a körülményt többen, az Európai Unió is kritizálta, de ez nem volt egy egyedi döntés, kicsit később a németek, a hollandok és a belgák is így döntöttek. **Kiss Attila** ismertette a koronavírus járvány jelenlegi helyzetének számadatait. Felhívta a figyelmet arra, hogy a globalizációval nagyon gyorsan a szerb-magyar határon vannak a migránsok és a tranzitónákban lévő személyek veszélyeztetettsége is sokkal nagyobb volt. Az OIF több intézkedést is hozott annak érdekében, hogy a tranzitónába ne kerüljön be a koronavírus. **Kiss Attila** megköszönte a civil szervezetek és az ENSZ megértését, hiszen az ő tevékenységüket is bizonyos szinten korlátozni kellett. Az OIF munkatársai maszkban, védőruhában mehettek az elhelyezettek közé, a látogatóhelységeket humán fallal választották el. Ezek nem voltak népszerű intézkedések, de az OIF felelősséget érzett a tranzitónában elhelyezettek iránt. A tranzitónában nem történt megbetegedés, illetve nem volt regisztrált eset. A Kormány, illetve a Főigazgatóság foglalkozott azokkal is, akik legálisan tartózkodtak Magyarországon, akik a járatok törlése, vagy a hazájukban kialakult járványügyi helyzet okán nem tudtak vagy nem akartak elmenni. Ezeknek a személyeknek az esetében a tartózkodási jogosultságukat automatikusan meghosszabbították, illetve részükre ideiglenes tartózkodási engedélyt állítottak ki. Ezzel a lehetőséggel több, mint 700 fő élt, többségük kínai, török, orosz, indiai, ukrán, mongol állampolgár. A beutazási korlátozások érintették azokat az itt élő külföldieket, illetőleg azokat, akik különböző tartózkodási engedéllyel rendelkeztek, de valamilyen oknál fogva külföldön rekedtek. Az ő beléptetésüket miniszteri külön engedéllyel, az ORFK koordinációjával oldották meg. A légi járatok korlátozott száma nagymértékben meghatározta a belépési lehetőségeket. **Kiss Attila** elmondta, hogy 2020. május 14-én született egy Európai Bírósági döntés a tranzitónákra vonatkozóan. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a tranzitónákban történő elhelyezés őrizetnek minősül. Erre való tekintettel a Kormány 2020. május 20-án úgy döntött, hogy a tranzitónák működését megszünteti, az ott elhelyezett személyek többségét nyitott befogadó intézményekben helyezi el. A Kormány döntésének pillanatában összesen 283 fő tartózkodott a tranzitónákban, a többségük menekültügyi eljárás alatt állt, akiknek kisebb részük első, többségük sokadik eljárás alatt állt. 91 fő idegenrendészeti eljárás alatt állt a kijelölt tartózkodási helyen. A személyek többsége a vámoszabadi befogadó állomásra, az idegenrendészeti eljárás alatt állók a balassagyarmati közösségi szállásra kerültek. 7 fő esetében idegenrendészeti őrizetnek lett volna helye, közülük 3 fő változtatott az álláspontján és Szerbia felé elhagyta az országot, 4 fő esetében került sor idegenrendészeti őrizetbevételre. Az OIF a Kormány döntését 24 óra alatt végrehajtotta. A nyitott intézményekben meg kellett szervezni többek között az étkeztetést, az egészségügyi ellátást, biztosítani a megfelelő számú szociális munkást. Ezen kívül biztosították az oktatást, továbbá az objektumok és az ott elhelyezettek biztonságát is megfelelően kellett szavatolni. Vámoszabadi Önkormányzatának kérésére biztosítják az ott elhelyezettek számára a Győrbe való bejutást is, naponta két buszjáratral. A hatósági ügyintézési munka folyamatos. A nyitott befogadó állomásokon elhelyezettek közül 203 fő azóta ismeretlen helyre távozott. Jelenleg Vámoszabadiban 33 fő, Balassagyarmaton 66 fő tartózkodik. Az EU Bíróságának a tranzitónákra vonatkozó döntés után a Kormány változást vezetett be a menedékjogi kérelmek benyújtásában. A menedékjogi kérelmeket szándéknyilatkozattal lehet indítani, melyeket a Magyarországgal határos, nem EU-s tagországokban lehet személyesen benyújtani, Kijevben és Belgrádban. A formanyomtatvány angolul és magyarul elérhető az OIF honlapján. A szándéknyilatkozatot a benyújtása után 60 napon belül kell elbírálni. Ha az OIF megalapozottnak tekinti a kérelmet, akkor értesíti a külképviseletet, ahol 30 napra érvényes utazási okmányt állítanak ki a kérelmező részére, mellyel beutazhat Magyarországra. A határrendészeti kell jelezni a szándékát, akik haladéktalanul a menekültügyi hatóság elé állítják az adott személyt és elindítják az eljárást. A külföldit lehet zárt befogadó intézményben is elhelyezni. Ez a szabályozás 2020. december 31-ig hatályos. **Kiss Attila** megjegyezte, hogy a német elnökség alatt a

menekültügyi paktum egyik sarkalatos pontja a határon felállított tranzitónák bevezetése. Az ott tartózkodás időtartamát 5 hónapban kívánják meghatározni és nem szándékot, hanem kérelmet vizsgálnának, mint ahogy Magyarország is tette a tranzitónában. Aki nem jogosult védelemre, azt vissza kell szállítani. Ebben kér szolidaritást a tervezet az Unió tagállamoktól. Eddig szándéknyilatkozatot senki nem nyújtott be. A rendkívüli jogrendet a Kormány megszüntette, az utazási korlátozások még hatályban vannak. Ebben a kérdésben még jogalkotói munka folyik, hogy kik azok, akik engedéllyel vagy akár engedély nélkül beutazhatnak Magyarországra. Nem számítanak nagy tömegekre, még a légi járatok sem működnek. A nagy légitársaságok július közepére tervezik, hogy újraindítják a járataikat. A diákok és a munkavállalók részéről jogos igény van a beutazásra, hiszen a gazdaságnak is érdeke, hogy megfelelő munkaerő álljon rendelkezésre, még akkor is, ha a COVID-19 át is rendezte Magyarországon a munkaerőpiacot és egyre több magyar munkaerő is rendelkezésre áll. A jövő sarkalatos kérdése a Felkai László államtitkár úr által is említett, a német elnökség migrációs kérdéseinek áttekintése és a minél előnyösebb pozíció elérése.

Kováts András a Menedék Egyesület képviselőjében megkérdezte, hogy milyen szakmai megfontolások alapján döntöttek a tranzitónák felszámolása mellett, a megfelelő őrizet alakításával szemben.

Felkai László elmondta, hogy Magyarország külső határként, bizonyos szempontból gazdagabb tapasztalatokkal rendelkezik, mint a külső határral nem rendelkező országok. Ezeket a tapasztalatokat felhasználva született meg a döntés. Elmondta, hogy kétféle őrizet van, az egyik az eljárás alatt, a másik a kiutasítás végrehajtása érdekében történik. Amennyiben a kérelmező nem kapja meg a védelmet, nem kap oltalmazotti vagy menekült státuszt, akkor ki kell utasítani, illetve kiutasítási őrizetbe lehet venni. A kiutasításra ítélt emberek kb. 90%-a végleg Magyarországon marad, ennek oka lehet, hogy az illető ország nem fogadja be vagy nem ismeri el az állampolgárként, illetve nincs vagy nem működik az egyezmény. Nincs értelme valakit csak azért őrizetbe venni, hogy 6-8 hónap után ki kelljen engedni az őrizetből. Az EU Bíróság a kiutasítási őrizetek tekintetében már 4-5 évvel ezelőtt arra az álláspontra helyezkedett, hogy hiába van egy meghatározott, meglehetősen hosszú ideje a kiutasítási őrizetnek, de ha nyilvánvaló, hogy az illető ország nem veszi vissza, akkor a hosszú idő elteltével el kell szabadítani. Ennek az intézkedésnek az a célja, hogy az illető elhagyja az országot, de ha ennek esélye sincs, akkor miért tartásuk őrizetben. A nemzetközi jogrend csődöt mondott, ezért Magyarország nem állította vissza ezt az őrizeti rendszert.

Kiss Attila hozzátette, hogy az Európai Unióban a jogsértő külföldiek vagy az elutasított menedékkérők származási országba történő visszaküldése nem nagyon működik. Az új paktum sarkalatos pontja a visszatérés hatékonyabbá tétele. Ezeket az elveket az EU már nagyon régen megfogalmazza, de nem látható, hogy valamit is megvalósítana belőle. Akár Afganisztán, akár Fekete-Afrika tekintetében ezek a visszatérési műveletek egyáltalán nem hatékonyak. Egyes országok jelentős anyagi támogatást biztosítanak a kibocsájtó ország számára, például Németország Afganisztán számára, de még így sem hatékonyak ezek a műveletek. Amíg ebben nincs előrelépés – lehet bármilyen tranzitóna vagy őrizet –, addig nem fogják tudni a menedékkérőket a származási országokba visszaküldeni.

Felkai László megjegyezte, hogy a német politika egyes afrikai vagy ázsiai országokra való érdekérvényesítő képessége többszörösen nagyobb, mint Magyarorszáké. Magyarország nem tudja elérni, hogy Bangladesbe visszavegyenek valakit, de Németország lehet, hogy eléri, ezért náluk van értelme az őrizetnek.

Kováts András a menedékkérelmek benyújtásával kapcsolatosan megkérdezte, hogy az új jogrend hogyan szabályozza, ha valaki már jogszerűen tartózkodva kerül a körülmények változása folytán olyan helyzetbe, hogy nemzetközi védelemre lenne igénye.

Kiss Attila elmondta, hogy az elismertek családtagjai benyújthatják a kérelmüket Magyarországon, aki pedig egyéb módon tartózkodik Magyarországon az Kijevben és Belgrádban nyújthatja be a szándéknyilatkozatát.

Haraszi Katalin az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviselőjében jelezte, hogy a sur place menekültekre vonatkozott a kérdés.

Kiss Attila megerősítette, hogy a sur place menekültek legálisan ki tudnak utazni Kijevbe vagy Belgrádba, és ott be tudják nyújtani a szándéknyilatkozatukat.

Felkai László hozzátette, hogy amennyiben a legálisan Magyarországon tartózkodók – köztük az érvényes vízummal itt tartózkodók – benyújthatnák Magyarországon a szándéknyilatkozatot, az ellentétes lenne a jogalkotó szándékával és nem jelentene megoldást a problémára.

Kováts András megkérdezte, hogy a Magyarországon schengeni vízummal, tartózkodási engedéllyel tartózkodó személy számára automatizmus, hogy beutazási engedélyt kap Szerbiába és Ukrajnába, illetve mi történik, ha nem utazhat be.

Kiss Attila megerősítette, hogy a jogszabály szerint két helyen, Kijevben és Belgrádban lehet szándéknyilatkozatot benyújtani.

Felkai László elmondta, hogy a veszélyhelyzetben egyáltalán nem lehetett benyújtani kérelmet, jelenleg járványügyi készültség van, amely a veszélyhelyzet enyhébb fokozata, ezért történt némi könnyítés. Felhívta rá a figyelmet, hogy a járványügyi készültségre vonatkozó jogszabály több mint 60 oldalas és 6 hónapon keresztül érvényes. Minden abban foglalt szabály esetében vannak bizonyos könnyítések, de nem nyíltak meg a lehetőségek teljesen. Ebben a kérdésben is ez a logika érvényesül.

Kováts András megkérdezte, hogy akkor az új jogszabály a járványügyi veszélyhelyzethez igazodik és nem a migrációs válsághelyzethez.

Felkai László megerősítette, hogy a szabályozás a járványügyi készültséghez igazodik.

Haraszti Katalin megkérdezte, hogy a kísérő nélküli kiskorúak is Kijevben és Belgrádban nyújthatnak be szándéknyilatkozatot.

Kiss Attila megerősítette, hogy a jogszabály szerint ezen a két helyen lehet szándéknyilatkozatot benyújtani. Megjegyezte, hogy ez egy speciális helyzet, a jogalkotó nem tudott minden élethelyzetet szabályozni.

Lőrincz Marcell a Szubjektív Értékek Alapítvány képviselőjében megkérdezte, hogy Kijevben és Belgrádban a külképviseletek fel vannak-e készülve arra, ha akár tömeges igény keletkezne rá, milyen kapacitások vannak rá.

Felkai László elmondta, hogy a szándéknyilatkozat benyújtása akkora felkészülést nem igényel, továbbá a külgazdasági és külügyminiszter vállalta, hogy ezt biztosítja.

Kiss Attila hozzátette, hogy a január-februári időszak tapasztalata a tranzitóna tekintetében az, hogy volt olyan hét, amikor egyetlen jelentkező sem volt a tranzitónába történő belépésre. Az állam nem korlátozta, nem volt jelentkező.

Dobos Ágoston a Református Missziói Központ képviselőjében elmondta, hogy bár a tranzitónák megszűnése szakmailag vitatható, de a menekültek szempontjából örömdetes dolog. Lelkészként látta az embereken az örömet a kedvezőbb helyzet miatt. Köszönetet mondott azoknak, akik lehetővé tették, hogy egy emberibb bánásmódban részesedjenek ezek az emberek. Elmondta, hogy 17 éve dolgozik a menekültek között, mindig vannak a keresztény hit iránt érdeklődő emberek. A tevékenységüket a tranzitónák felszámolása után is folytatják, meglátogathatták a nyitott befogadó állomásokat is. Elmondta, hogy a menekültek világnapján egy iráni apa és fia lehetőséget kapott, hogy ellátogassanak egy hétvégére Békésszentandrásra és részt vehessenek egy református istentiszteleten. Örülne, ha a későbbiekben is lenne hasonló lehetőség. Elmondta továbbá, hogy továbbra is folytatja a hazaküldőszolgálatot Békésszentandrason, amelyhez partnereket keres. Továbbra is kérte, hogy a keresztyének menedékkérelme gördülékeny eljárást kapjon.

Felkai László elmondta, hogy diszkriminálni nem lehet, az eljárás során nem lehet figyelembe venni, ha valaki kereszténységre hivatkozik.

Kováts András megkérdezte, hogy vannak-e tervek arra vonatkozóan, hogy az őszi egyetemi félév megkezdésével várhatóan nagyobb számban beutazni szándékozó diákok körében korlátozó intézkedések legyenek.

Felkai László elmondta, hogy megjósolni nem lehet, hogy mi lesz, ezért felelősséggel nem lehet erre válaszolni.

Kiss Attila hozzátette, hogy a magyarországi felsőoktatásban majdnem ötezer iráni állampolgár vesz részt. Ilyen számok mellett biztos, hogy valamilyen intézkedésre szükség lesz. Miniszterelnök Úr is elmondta, hogy az Operatív Törzs folyamatosan figyelemmel kíséri a helyzetet és amennyiben szükséges, a megfelelő intézkedéseket időben meg fogják hozni.

Felkai László megerősítette, hogy jelenleg nincs szükség ilyen intézkedés bevezetésére, mert nyári szünet van az iskolákban.

Kiss Attila hozzátette, hogy a külképviseleteken sem nagyon működik a vízumkiadás, ott is komoly szigorítások vannak. Példaként említette, hogy Pekingben most vezették be ismételten, hogy korlátozzák a kérelmek bevitelét, mert olyan járványügyi helyzet alakult ki, valamint Horvátország most vezetett be korlátozó intézkedéseket a balkáni útvonal országai tekintetében.

Felkai László megerősítette, hogy nem lehet megjósolni, hogy mi lesz, a helyzetekre gyakorlati megfontolásból kell reagálni. **Felkai László** további felvetés hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Láta: Szabó-Princz Viktória csoportvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: Dr. Felkai László közigazgatási államtitkár, BM